

ETH DIARI

Numerò 178
dissabte 7 d'agost 1999

HUELHETON

DIARI

D'ARAN

Prètz: 50 pessetes

BAQUEIRA DAURIRÀ UN TELESÈRA ENTÀ PODER OBSERVAR ER ECLIPSI DE SOLEI

Era estacion d'esquí de Baqueira Beret daurirà eth pròplèu dimèrcles, dia 11, eth telesèra dera còta 2.100 entà pr'amor de facilitar era observacion der eclipsi de solei as personas interessades, ja que se prevé qu'eth Pirenèu sigue un des mielhors lòcs entà guardar eth fenomèn. Tan-

ben s'a organizat excursions entà zònes mès nautes, com es lacs de Colomers, d'on tanben se poderà observar er espectacle e a on s'a previst era preséncia d'astronòms qu'explicaràn eth fenomèn as aficionadi.

SANITAT AVERTÍS SUS ETH PERILH DE VEIR ER ECLIPSI SOLAR SENSE UA PROTECCION ADEQUADA

Guardà-lo a trauèrs d'un veire humat, es radiografies usades e es pellicules fotografiques velades qu'ei plan dangierós

Eth Ministèri de Sanitat e Consum espanhòl hec ager ua sèria de recomanacions as ciutadans sus er eclipsi parciau de solei que se poderà veir eth pròplèu dia 11, peth grèu perillh que pòt comportar guardar dirèctament eth solei e sense era proteccion adequada. Sanitat avertís que non emplegar aquestes proteccions pòt produsir maus oculars irreversibles e inclús provocar ceguesa. Entara contemplacion dirècta der eclipsi qu'ei de besonh protegir es uelhs tamb filtres especialament dessenhadi entà guardar eth solei, e era proteccion s'a de mantier pendent tot eth temps que se garde, inclús se sonque se ve ua petita part deth solei. Ath delà, cau descansar era vista fòrça soent entà permèter qu'era retina se heirede.

sualizar er eclipsi an d'èster verificadi per un organisme europèu apropiat e an d'indicar era referéncia deth fabricant o importador, atau com era der organisme certificador. Entà assegurar ua bona utilizacion e entà pr'amor d'esvitar de rajar es filtres, convié non trèir era proteccion enquiath moment deth sòn emplec, perque se i auesse henerecles en filtre, era proteccion poderie non èster segura.

Esturments non segurs

Sanitat recomane as ciutadans que non guarden ath solei dirèctament a trauèrs de cap d'esturment optic, com telescòpis, binòcles, camèras de fòtos, eca., inclús se pòrten filtres especiaus, pr'amor qu'aguesti esturments an d'èster dessenhadi especificament entà guardar eth solei. Eth veire

ETH CONSELHÈR DE SANITAT HÈ UA CRIDA AS DONANTS DE SANG

Eth conselhèr de Sanitat dera Generalitat, Eduard Rius, hec ager ua crida as donants de sang entà que contunhen tamb era sua accion altruïsta dempús de reconèisher qu'es donacions an amendrit sensiblement pendent es darrèras setmanes, maugrat que "non ei cap ua situacion preocupanta, e ei normau en aguesta sason der an".

Eduard Rius, qu'ager viatgèc tà Lhèida, higeç que "eth problèma qu'auem ei qu'era sang non se pòt fabricar, non li podem cap d'èster a un laboratòri que la hèsque; ei era gent qui l'a de dar".

Segontes hònts deth Departament de Sanitat, es donacions s'an amendrit un 65%, en tot qu'es besonhs contunhen parièrs. En aguest sentit, er espitau Arnau de Vilanova a començat ua campanha de sensibilizacion enes autobusis de Lhèida mejançant anoncis enes pantalles de television que quauqu'uns d'aguesti veïculs pòrten incorporadi.

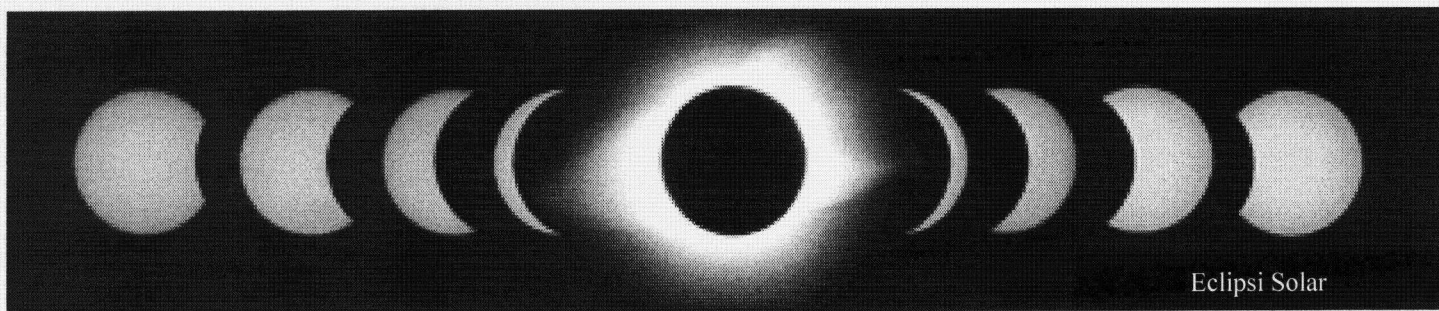
Eth conselhèr visitèc Lhèida entà anunciar que pendent eth mes de deseme se meterà en marcha en Arnau de Vilanova ua unitat de neurocirurgia que permeterà atier es besonhs de Lhèida e comarques entad açò qu'ei a traumatismes cranioencefalic, patologias cerebrals e ernies discaus.

En Catalonha foncionen sèt unitats, totes plaçades en Barcelona, exceptada era der espitau Josep Trueta de Girona, qu'annament realizen 500 intervencions quirurgiques per trau-

matismes cranioencefalic (era majoritat causadi per accidents de transít).

En Lhèida, tamb ua poblacion estimada de 341.000 abitants, se poderie realizar 50 operacions, ath delà de 130 relacionades tamb patologia cerebrala e 126 cassi d'ernia discau. Entà mèter en marcha aguest nau servici, que serà coordinat tamb era Vall d'Hebron de Barcelona, s'augmentarà era plantilha tamb tres facultatius mès e se destinarà dètz lhets d'espitalizacion e dus de critics.

Era despensa annau dera unitat que serà d'uns 45 milions de pessetes e non serà de besonh incrementar es quirofans der espitau Arnau de Vilanova, qu'actualament n'a dotze, eth darrèr des quaus entrarà en foncionament en seteme.

Eclipsi Solar

Filtres adequats

Eth solei se pòt guardar dirèctament sonque quan s'emplegue filtres especialament dessenhadi entad aguest us, que normalament an ua fina capa d'alumini, crom o argent ena sua superfícia, çò qu'adocís era energia visibla e infraròia. Aguesti filtres son parièrs as qu'empleguen es sodadors e an de complir era normatiua prevista en reau decret de 1992 sus era directiua europèa relatiua as equipaments de proteccion individuau. Es esturments tengudi entà vi-

humat, es radiografies usades, o es pellicules fotografiques velades, son plan dangierosi se s'empleguen entà guardar er eclipsi. Tanben i a perillh se se garde er eclipsi solar a trauèrs deth sòn rebat en aigua. Eth hèt de qu'eth solei non molèste o apareishe escur darrèr deth filtre non garantís qu'es uelhs estiguen segurs, e cau sajar d'esvitar toti es riscos, pr'amor qu'es consequéncias des cremades oculares apareishen ores mès tard. Ua auta recomanacion ei qu'es mainatges que non agen era sufisenta ca-

pacitat entà seguir aquestes normes de seguretat s'an de mantier en quauque lòc a on se pogue assegurar que non guarden tath solei. Es que poguen comprèner aguesti perills an d'emplegar es madeishi sistèms qu'es mès grani entà guardar er eclipsi. Era manèra mès simpla e segura de hèc sense perillh ei era projeccion dera sua imatge en ua pantalha, en ua huelha blanca o en quinsevolh auta superfícia a on era imatge se pogue veir.

ERA FISCALIA RECEP DURES CRITIQUES PER DEMANAR ERA LIBERTAT DE PINOCHET

Eth jutge Garzón ditz qu'eth fiscau vò "esvitar ua responsa" deth Ministèri d'Ahèrs Exteriors

AGENDA

MUSICA EN CARRÈR

En Les e Vielha, tamb Els Ministrils del Raval, tàs 6 e es 9 deth ser.

EXPOSICIONS

MÒSTRA D'AQUARELLES de Màrius, ena Sala d'Exposicions dera Caixa de Catalunya de Vielha, en ores d'oficina de maitin e de 17 a 21 deth ser.

Exposicion d'**ART FLORAU**, enquiath 15 d'agost, ena Bibliotèca Municipau de Vielha, de 17 a 20 ores.

Exposicion d'**ESCALPURA** de Glòria Corona, enquiath 31 d'agost, ena glèisa de Sant Joan, Arties.

Exposicion, talhèr e venta de **PRODUCTES ARTESANAUS DERA VAL** -husta, flors, ceramica, veire, hormatges, patés...-, ena casa Joanchiquet, Vilamòs, enquiath 31 d'agost (d'11 a 14 e de 17 a 20 ores).

Exposicion **FLORA I FAUNA DELS PIRINEUS**, enquiath 31 d'agost, en Espui-Val Fosca (Palhars Jussà).

PREPAUSES

INTERESSÀ-SE PES 'JOENI' ENTÀ ACABAR TAMB ERA OBSESSION SUS ERA 'JOENESSA'

RESUMIT: 1. Es 'joeni' s'an constituït en un referent mitologic dera nòsta cultura. Son un punt de referència deth discors. 2. Es problèmas des joeni non son sonque juvenils. 3. Era realitat juvenil se caracterize pera sua pluralitat e diuersitat. 4. S'identifique aquerò qu'ei bon tamb aquerò qu'ei nau, e aquerò qu'ei nau tamb aquerò qu'ei joen. Atau, es 'joeni' son identificadi tamb eth "ben sociu" mès que pas tamb eth "cambi sociu". 5. Se constituït un "modèu de joen" critic, radicau, tamb iniciatiu, desinteressat, sense sosmeté-se as intiuacions, creatiu, innovador de patrons culturals, orientat ara utopia, independent de pairs e educadors. 6. Es joeni dèishen d'èster protagonistes dera istòria entà èster protagonistes dera publicitat. 7. Èster passòta ('passar' pera vida sense saber tà on se va) se convertís en un nau element clau entà jutjar es joeni en tot se seguís considerant com ideau ath militant deth modèu anterior; es joeni comencen a preocupar. 8. Entàs joeni d'aué eth present qu'ei er unic critèri de realitat. Era clau entà comprené-les non son pas es idies senon es experiéncias e es espacis significatius. Era identitat qu'ei eth resultat de compartir referéncias identificadores. 9. Ei era creença qu'es joeni son era prefiguracion deth futur aquerò que genere ansietat, mès eri sonque son ua radiografia deth nòste present. 10. Ei de besonh acabar tamb era obsession sus era joenessa entà hèr possible eth retrobament tamb es joeni, en encastre des reptes basics e comuns que mos tanhen a toti. 11. Qu'auem de deishar de tier era paraula 'joenessa' e parlar des 'joeni', com ua manèra de reconéisher era pluralitat de formes de vida que i a ena poblacion joena, dera madeisha manèra qu'ena rèsta dera poblacion. 12. Era pregunta non ei pas qué hèm tamb es joeni senon que hèm tamb nosati madeishi e, per tant, tanben tamb es joeni. 13. Es responses ara recèrca d'identitat an d'assolidà-se en ua sapiença profunda que permete orientà-se, discernir e préner decisions en circumstàncies pluraus e constantes.

DIAGNOSTIC: 1. Es 'joeni' s'an constituït en un referent mitologic dera nòsta cultura. Son un punt de referència deth discors politic, institucionau, des mediàs e dera publicitat. Non i a un problèma sociu tamb es joeni ne problèma juvenil dera societat, senon problèmas socials projectadi e interiorizadi as joeni; es problèmas des joeni son pas sonque juvenils. Mès qu'era realitat joena se caracterize pera sua pluralitat e diuersitat. Es joeni eclosionen coma subjèctes de problèmas e problematiques de societats pliament indus-

trialzades; açò ei emblematic ena decada des seishanta. Aquera decada prodigiosa deth creishement economic, des cambis ideologics e trionfs revolucionaris qu'ei ua decada 'juvenil'. Eth 68 ei era culminacion frustrada d'ua dinamica, protagonizada pes joeni, deth besonh de nau parámetros culturals e formes de vida. 2. Es joeni apareishen coma portadors deth cambi sociu e aguest s'identifique tamb aquerò que diden es joeni. Subergessen nau valors com era critica ath poder establert e se hè des joeni es portadors socials d'aguesti. S'identifique aquerò qu'ei bon tamb aquerò qu'ei nau, e aquerò qu'ei nau tamb aquerò qu'ei joen. Atau, es joeni son identificadi tamb eth "ben sociu" mès que pas tamb eth "cambi sociu". Se bastís era imatge deth "modèu de joen" critic, radicau, tamb iniciatiu, desinteressat, que non se sosmet as intiuacions, creatiu, innovador de patrons culturals, orientat ara utopia, independent de pairs e educadors. Eth complement ei ua naua "actitud corrècta" deuant d'aguest modèu de joen: esvitar era repression de tot tipe. 3. Era decada des setanta ei mercada pera crisi qu'acabe tamb eth sòn de prosperitat contunha. Aguesta decada acabe tamb era transicion democratica, que se hè en nòm deth consens e pas dera utopia. Era naua realitat mèrque era diferéncia entre 'desirar', 'imaginar' e 'administrar'. Apareishen dus nau referents d'identitat: a) Eth desencís, ei a dider, era desvinculacion vitau tamb aquerò qu'abantes mobilizau. Era logica deth pacte entath consens exigie ua desmobilizacion de tot aquerò que podie perturbar. Eth desencís acabe siguent ua presa de consciéncia dera transicion. b) Eth passotisme represente ua afirmacion negatiua (dèishi de jogar, me'n desentengui, sò aciù mès en 'transit', un 'passe' en sentit que transite pera vida sense saber entà a on va. Èster passòta se convertís en un nau element entà classificar es joeni; ei considerat associu perqué se seguís considerant com ideau ath militant deth modèu anterior, mès sense considerar eth contèxte causau dera naua actitud; es joeni que co-

mencen a preocupar. 4. Des setanta as ueitan-ta tot s'explique pr'amor dera 'crisi'. Se passe de discutir modèus de societat a viuer en societats 'sense modèu'. Es joeni dèishen d'èster protagonistes dera istòria entà èster protagonistes dera publicitat. Entàs joeni era cultura

dera crisi serà era cultura der atur. Demoren condemnadi a èster joeni. Se comence a viuer en paradigma 'apocaliptic', jos eth sentiment dera menaça. Es naui moviments socials an aguest talant defensiu; esvitar er apocalipsi nuclear o er anihilament deth planeta. Es joeni tanben seràn portadors socials

des menaces collectives (dròga, sèctes, fracàs escolar, atur, delinqüéncia juvenil). 5. Era naua actitud corrècta deuant deth joen ei preocupà-se entà que non sigue drògadicta, aturat, fracassat, delinqüent, marginat). S'absolutize quauqui trèts classificatòris e se dessepare socialment as joeni jos era volguda caracterizacion d'ua subcultura juvenil. Aguest hèt a succedir tamb es joeni coma militants, comprometedis, passòtes e menaçadors/menaçadi. Es joeni an servit mès que non calie entà controtrlar, projectar e condensar es incertituds e es esperances personaus e socials. Entàs joeni d'aué eth present qu'ei er unic critèri de realitat. Era clau entà comprené-les non son pas es idies senon es experiéncias e es espacis significatius. Era identitat qu'ei eth resultat de compartir referéncias identificadores. D'aciù era sua identificacion tamb prepauses de fòrt caractèr emocionau e tamb coesion non-ideologica. Deuant deth nau panorama, ei era creença ingenua qu'es joeni son era prefiguracion deth futur aquerò que genere ansietat, mès eri sonque son ua radiografia deth nòste present. 6) Passam d'ua societat ena quau era patologia ère era repression, a ua auta a on era patologia serà era crisi o era recèrca dera identitat. Era resposta non poderà pas èster era recèrca d'ua identitat barrada, exprimida ideologicament. Per açò non ei operatiu eth discors sus es

joeni qu'usen as exjoeni progressistes des seishanta perque son obsessionadi tamb ua liberacion entenuda coma superacion dera repression e non suscite ua leiautat concrèta e responsabla que configure identitats.

OBJECTIUS: Acabar tamb era obsession sus era joenessa entà hèr possible eth retrobament tamb es joeni, en encastre des reptes basics e comuns que mos tanhen a toti.

ESTURMENTS: 1. Deishar de tier era paraula 'joenessa' (e per tant, de referi-mos as sues supausades virtuts o defèctes) e parlar des 'joeni', com ua manèra de reconéisher lingüisticament era pluralitat de formes de vida que podem trobar entre era poblacion joena, dera madeisha manèra qu'ena rèsta dera poblacion. 2. Veir enquia quin punt eth mosaïc juvenil dèishe veir un certan 'aire de familha', que revele reptes socials mestrejants aué en dia e as quaus auem de respòner en toti es ambits, se se vò que i age responses tanben en ambit juvenil. 3. Non perque mos preocupen es joeni, senon perque compartim cèrti interrogants que volem afrontar en un dialòg sociu, ei de besonh deishà-se afectar pes percepcions der aute en lòc de lutar pera ege-monia deth discors pròpri. 4. Era pregunta non ei pas qué hèm tamb es joeni senon que hèm tamb nosati madeishi e, per tant, tanben tamb es joeni. Cau sajar de demanà-se com transmèter determinadi valors basics e actituds quan non se compartís quadres o sistèmas moraus o ideologics comuns o acceptadi coma evidents. Era pregunta non ei qué pensen es joeni senon quines son es sues experiéncias significatiues (e es nòstes). 6. Era resposta ara recèrca d'identitat a d'assolidà-se en ua sapiença profunda que permete orientà-se, discernir e préner decisions en circumstàncies pluraus e cambiantes.

DOCUMENTACION: Josep Ma Lozano, *De què parlem quan parlem dels joves?*, Cuadernos de Cristianismo y Justicia 41, Barcelona, seteme de 1991.

DONADES DER AUTOR: Josep Ma Lozano ei professor d'etica e Filosofia Social en ESADE; ei membre deth Patronat dera Fundació Lluís Espinal (Cristianisme i Justicia).

Josep Ma Lozano

Redaccion d'Agustí Nicolau e Mario Javier Firmenich

Banc Interactiu de Propostes

Fòrum Català per repensar la societat

ER ALCALDE DERA SÈU VE "POSITIUA ENTATH PIRENÈU" ERA ELECCION D'IGLESIAS

Marcelino Iglesias

Joan Ganyet

dent dera Deputacion Generau d'Aragon, a estat avalorada com "un hèt nautament positiu entath Pirenèu" per part deth baile dera Sèu e deputat en Parlament de Catalonha, Joan Ganyet, qu'ager remerquèc "era importància qu'un pirenenc govèrne era comunitat autonòma tamb era quau Catalonha a un màger vesiatge". Ganyet rebrembèc qu'Iglesias a estat 20 ans alcalde de Bonansa -Nauta Ribagòrça- e tanben president dera Deputacion d'Òsca. Segontes eth baile, "se tracte d'un politic que coneish a hons era administracion locau e era problematica deth Pirenèu". Eth nau president aragonés prenc part, hè 25 ans, enes Grops deth Naut Pirenèu, en defensa des abitants dera nauta montanha.

Ganyet didec qu'era trobada que mantengueren hè quauques setmanes en Pònt de Suert

eth candidat socialista ara Generalitat, Pasqual Maragall, e eth candidat ara Deputacion d'Aragon, Marcelino Iglesias, -encete çò que pòt èster ua etapa d'estreta collaboracion entre dues comunitats junhudes pera geografia, era istòria, era economia e era cultura, e qu'an viscut d'esquia pendent fòrça ans".

Er alcalde urgelhenc tanben se referic ath besonh que Catalonha e Aragon "desvelopen normatiues especificques de montanha, tamb objectius comuns". Ganyet expausarà a Iglesias, ena entrevista que mantieràn enes pròplèus setmanes, era oportunitat qu'es plans comarcaus de montanha d'andues comunitats "siguen objècte de politiquas coordinades". Eth deputat socialista considèrè qu'era triga d'Iglesias serà positiua entà possar eth protagonisme des bailes dera Comunitat de Tralalh des Pirenèus.

**AUEM DE BESONH
TRADUCTORS-
CORRECTORS TATH
NÒSTE EQUIP
D'ETH DIARI
TRUCATZ-MOS ATH
973 64 17 72**

Editor e director : Joan-Ramon Colomines-Companyans.
Edite ETH DIARI
Família Colomines
Centre d'estudis VIVÈNCIA ARANESA:
Aula Euròpa des Pirinèus (Val d'Aran)
Carrèr Doctor Manel Vidal
locau num.5
(Darrèr edifici/ Ath cant der Espitau)
25530 Vielha-Val d'Aran
Telefon: 973641772
Fax: 973640871
E-mail vivenciaaranesa@ctv.es

Equip de correctors: Xavier Gutierrez.
Equip comercial: Ramon Agulló i Teixidor.

Era recenta eleccion deth socialista ribagorçan Marcelino Iglesias coma presi-